

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ
& ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ**

Ερ. Φ.: 393

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20-22
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210-82.01.426
Email : atneke@culture.gr

ΠΡΟΣ: Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων και Αίτησης
Κατάθεσης Εγγράφων
ΚΟΙΝ: 1. Βουλευτή κα Κυριακή Μάλαμα
2. Βουλευτή κ. Πάνο Σκουρολιάκο

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 8180/378//13.7.2020 Ερώτηση και Αίτηση Κατάθεσης Εγγράφων με θέμα:
«Πόσοι και ποιοι αρχαιολογικοί χώροι έχουν εντοπισθεί στις περιοχές που διενεργεί μεταλλευτικές εργασίες η Ελληνικός Χρυσός;»

Σε απάντηση της με αριθμ. Πρωτοκόλλου 8180/378//13.7.2020 Ερώτησης και Αίτησης Κατάθεσης Εγγράφων των Βουλευτών, κας Κυριακής Μάλαμα και κ. Πάνου Σκουρολιάκου, και σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες Υπηρεσίες, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Στο πλαίσιο της κατασκευής του έργου “Μεταλλευτικές-Μεταλλουργικές Εργασίες Μεταλλείων Κασσάνδρας”, και σε εφαρμογή της ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ16/55765/2902/29-07-2009 Υ.Α. και των όρων της υπ’ αρ. 201745/26-7-2011 ΚΥΑ περιβαλλοντικής αδειοδότησης του έργου από την Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος του Υ.ΠΕ.ΚΑ., διεξήχθησαν από το 2009 έως σήμερα σωστικές ανασκαφικές έρευνες στις παρακάτω περιοχές:

1. Θέση «Σκουριές» Μεγάλης Παναγίας, Δήμου Αριστοτέλη:

Διενεργήθηκε ανασκαφή με σκοπό την περισυλλογή των αρχαίων καταλοίπων μεταλλουργίας (σκωριών και κεραμικής). Η θέση βρίσκεται σε υψόμετρο 650 μ. σε χαμηλό λόφο έκτασης περ. 2 στρεμμάτων και πλάι σε βραχώδες έξαρμα πορφυριτικού κοιτάσματος, το οποίο πρόκειται να εξορυχτεί, σύμφωνα με την εγκεκριμένη μελέτη του έργου, με τη μέθοδο του ανοιχτού ορύγματος (open pit). Μετά την απομάκρυνση των σωρών των καταλοίπων αρχαίας μεταλλουργίας ήλθαν στο φως λάκκοι, πασσαλότρυπες και τμήματα λίθινης αργολιθοδομικής θεμελίωσης κτιρίου, τα οποία μαρτυρούν εγκατάσταση αρχαίας μεταλλουργίας χαλκού των μέσων του 2 ου π.Χ. αι. Συνοπτική δημοσίευση της ανασκαφής έγινε στο ΑΕΜΘ 28 (2014) και μια πιο εξειδικευμένη μελέτη παρουσιάστηκε στο συνέδριο

“Αργίλος, 25 χρόνια έρευνας” τον Μάιο του 2017. Αναμένεται η δημοσίευση του συνόλου της ανασκαφής.

Στις 22-10-2019, κατόπιν γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, εκδόθηκε η υπ’ αρ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΣΠΑΕΕ/650754/46417/13085/537/27-11-2019 Υ.Α. με την οποία εγκρίθηκε η απόσπαση των αρχιτεκτονικών καταλοίπων της θέσης “Σκουριές” και η μεταφορά τους στη θέση “Κόνιαρη”, σε απόσταση 900 μ. βορειοανατολικά από το σημείο της εύρεσής τους, έτσι ώστε, μαζί με την ήδη ανασκαμμένη πρωτοβυζαντινή εγκατάσταση, να αποτελέσουν ένα ενιαίο, αναδεδειγμένο και επισκέψιμο αρχαιολογικό σύνολο. Η μελέτη απόσπασης και επανατοποθέτησης κατατέθηκε στην ΕΦΑ Χαλκιδικής και Αγίου Όρους και αναμένεται η εξέταση της από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (αρ .ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΦΑΧΑΓΟΡ/121033/82371/1308/11-06-2020 έγγραφο).

2. Σκουριές, θέση “Κόνιαρη”:

Βρίσκεται περί τα 900μ. Β-ΒΑ της θέσης “Σκουριές” και ανατολικά του εγκεκριμένου με την προαναφερόμενη ΚΥΑ εργοστάσιο εμπλουτισμού, σε σημείο όπου δεν πρόκειται να γίνουν σύγχρονες επεμβάσεις. Κατά την ανασκαφική έρευνα, η οποία διήρκεσε από το 2013 έως το 2018, εντοπίστηκε εγκατάσταση πρωτοβυζαντινών χρόνων. Πρόκειται για κτιριακό συγκρότημα με μεταλλουργική δραστηριότητα. εμβαδού 372τ.μ. και μεμονωμένα κτίρια, μεταλλευτικοί κλίβανοι, παραπροϊόντα και απορρίμματα μεταλλουργίας. Το ανωτέρω εύρημα παρουσιάστηκε, τον Νοέμβριο του 2019, στη διεθνή επιστημονική συνάντηση του ICOMOS, με θέμα το αξιακό πλαίσιο προστασίας και διαχείρισης χώρων και μνημείων εξόρυξης στην αρχαιότητα. Επίσης δηλώθηκε ως ανακοίνωση στην 33η Συνάντηση για το Αρχαιολογικό Έργο στη Μακεδονία και στη Θράκη (ΑΕΜΘ), το οποίο αναβλήθηκε λόγω πανδημίας.

Στο ανατολικό όριο της εγκατάστασης πρόκειται να τοποθετηθούν οι αρχαιότητες που αναμένεται να αποσπαστούν από τη θέση Σκουριές, σύμφωνα με την προαναφερθείσα Υπουργική Απόφαση, κατόπιν έγκρισης της μελέτης που θα εκπονήσει η ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ Α.Ε. Στην Απόφαση του 2019 αναφέρεται ρητά ότι στη συγκεκριμένη θέση θα υλοποιηθεί έργο ανάδειξης και ανασύνθεσης της αρχαίας μεταλλευτικής δραστηριότητας, που θα περιλαμβάνει χώρο όπου θα φιλοξενηθούν και κινητά ευρήματα των ανασκαφών ή αντίγραφά τους, ώστε εν καιρώ να αναπτυχθεί ένα θεματικό μουσείο της διαχρονικής μεταλλευτικής δραστηριότητας. Το τελευταίο διάστημα εκτελούνται οι εργασίες προετοιμασίας του χώρου, που έχει επιλεγεί για την εκ νέου τοποθέτηση των αρχαιοτήτων που θα αποσπαστούν.

3. Ολυμπιάδα:

Στην εν λόγω θέση η Εφορεία Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους δεν διεξάγει ανασκαφική έρευνα, αλλά παρακολουθεί όλες τις εκσκαφές του υποέργου Ολυμπιάδας των έργων «Μεταλλευτικές - Μεταλλουργικές Εγκαταστάσεις Μεταλλείων Κασσάνδρας» και «Απομάκρυνση, καθαρισμός και αποκατάσταση χώρου απόθεσης παλαιών τελμάτων Ολυμπιάδας». Στην περιοχή αυτή είχε διεξαχθεί ανασκαφική έρευνα κατά τα έτη 1999-2000, όπου αποκαλύφθηκε ένα συγκρότημα ελληνιστικών εργαστηρίων, το οποίο δημοσιεύτηκε στο ΑΕΜΘ 14 (2000).

Η αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων, ενόψει ανάδειξης των αρχαιοτήτων, πραγματοποιεί εργασίες καθαρισμού και ολοκλήρωσης της ανασκαφικής έρευνας του 2000. Η μελέτη ανάδειξης του συγκροτήματος αυτού, που περιλαμβάνει ως επί το πλείστον κεραμικούς κλιβάνους, πρόκειται να ολοκληρωθεί εντός του τρέχοντος έτους. Η μελέτη και η υλοποίησή της θα χρηματοδοτηθούν από την ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ Α.Ε., στο πλαίσιο των περιβαλλοντικών όρων της παραπάνω αναφερόμενης ΚΥΑ. Με την ανάδειξη του λόφου των ελληνιστικών εργαστηρίων και την ταυτόχρονη απομάκρυνση των παλαιών τελμάτων Ολυμπιάδας αναμένεται η αποκατάσταση του φυσικού τοπίου η οποία θα έχει ευεργετικά αποτελέσματα για τα ελληνιστικά εργαστήρια.

4. Στρατώνι, θέση “Καρακόλι”:

Στο πλαίσιο του υποέργου «Μεταλλευτικές Εγκαταστάσεις Στρατωνίου» και σε εφαρμογή του περιβαλλοντικού όρου δ2.325 της προαναφερόμενης ΚΥΑ, ολοκληρώθηκε στη θέση «Καρακόλι» Στρατωνίου η ανασκαφή οχυρωματικού μνημείου (φυλακείου), με διάφορα προσκτίσματα και φάσεις, που χρονολογούνται από την ελληνιστική έως και την ύστερη Οθωμανική περίοδο. Η δημοσίευση της ανασκαφής έγινε στο ΑΕΜΘ 26 (2012) και παρουσίαση του μνημείου έγινε στο συνέδριο MARE THRACIUM στο Mainz της Γερμανίας τον Νοέμβριο του 2016.

Η ΕΦΑ Χαλκιδικής και Αγίου Όρους θα αναλάβει την ανάδειξη του μνημείου εντός των μεταλλευτικών εγκαταστάσεων, όπως προβλέπεται στον προαναφερόμενο περιβαλλοντικό όρο, όταν κατατεθούν από την ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ Α.Ε. οι πλήρεις μελέτες για την κατασκευή του εργοστασίου μεταλλουργίας.

5. Στρατώνι, θέση “Πλατεία 53”:

Κατά τις εργασίες εξυγίανσης παλαιού χώρου απόθεσης συμπυκνώματος σιδηροπυρίτη που πραγματοποιήθηκαν στη θέση «πλατεία 53», έξω από τα δυτικά όρια του Στρατωνίου, στην πλαγιά του βουνού, αποκαλύφθηκε και ανασκάφηκε τμήμα αγροικίας του 4ου π.Χ. αι., έκτασης περίπου 180m². Η ανασκαφή ανακοινώθηκε στο ΑΕΜΘ 29 και αναμένεται η δημοσίευσή της. Στη θέση που εντοπίστηκαν οι αρχαιότητες πρόκειται να γίνουν φυτεύσεις για την αποκατάσταση του περιβάλλοντος. Στη μελέτη που αναμένεται να κατατεθεί προς έγκριση από την ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ Α.Ε. θα συμπεριληφθεί και η ανάδειξη των αρχαιοτήτων.

Τόσο κατά τη διάρκεια, όσο και μετά το πέρας της ανασκαφικής διερεύνησης, οι αρχαιολογικοί χώροι ήταν και εξακολουθούν να είναι περιφραγμένοι και φυλασσόμενοι και οι εκσκαφές στα υποέργα Σκουριών, Ολυμπιάδας και Στρατωνίου πραγματοποιούνται πάντα με παρακολούθηση από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους, σε εφαρμογή του Ν. 3028/2002 "Για την Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς" και των διατάξεων της υπ' αρ. 201745/26-7-2011 ΚΥΑ έγκρισης του έργου "Μεταλλευτικές-Μεταλλουργικές Εργασίες Μεταλλείων Κασσάνδρας"

Σχετικά με τις ανωτέρω ανασκαφικές έρευνες χορηγούνται τα κάτωθι έγγραφα, καθώς και οι έως σήμερα επιστημονικές δημοσιεύσεις και ανακοινώσεις:

1. “Έγκριση μη διατήρησης αρχαίων καταλοίπων που αποκαλύφθηκαν στο πλαίσιο κατασκευής του έργου «Μεταλλευτικές-Μεταλλουργικές Εγκαταστάσεις των Μεταλλείων Κασσάνδρας» της εταιρείας «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ», στη θέση «Σκουριές» Μεγάλης Παναγίας, Δήμου Αριστοτέλη, Π.Ε. Χαλκιδικής, Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας” (αρ.ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΣΠΑΕΕ/650754/46417/13085/537/27-11-2019 Υ.Α.).

2. Διαβίβαση για έγκριση ή μη της μελέτης για την απόσπαση, μεταφορά και τοποθέτηση σε νέα θέση αρχαίων καταλοίπων, που αποκαλύφθηκαν στο πλαίσιο του έργου «Μεταλλευτικές- Μεταλλουργικές Εγκαταστάσεις των Μεταλλείων Κασσάνδρας» της Εταιρείας Ελληνικός Χρυσός Α.Ε. στη θέση «Σκουριές» Μεγάλης Παναγίας, Δήμου Αριστοτέλη, Π.Ε. Χαλκιδικής (αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΦΑΧΑΓΟΡ/121033/82371/1308/11-06-2020 έγγραφο).

3. Δημοσίευση των Κ. Παπαστάθη, Μ. Παπαδαφνιάδου, Α. Παπαδόπουλου, Κ. Αμανατίδου και Ι. Νίνου, με τίτλο “Καρακόλι Στρατωνίου. Η βιογραφία ενός φυλακείου από την αρχαιότητα ως την εθνική αντίσταση”, στο ΑΕΜΘ 26 (2012), σ. 491-500.

4. Δημοσίευση των Κ. Παπαστάθη, Α. Ντονά, Β. Λιάμη, Μ. Βαβελίδη, με τίτλο “Η αρχαία μεταλλεία στις Σκουριές Χαλκιδικής”, στο ΑΕΜΘ 28 (2014), σ. 605-616.

5. Την υπό έκδοση μελέτη των Κ. Παπαστάθη, Α. Ντονά, με τίτλο “Η μεταλλευτική και η μεταλλεία στη χώρα της Ακάνθου και των Σταγείρων. Τοπογραφία και Τεχνολογία”.

6. Την υπό έκδοση μελέτη του Κ. Παπαστάθη, με τίτλο “The countryside of Stratonike and Stageira. Transformations of the natural and cultural landscape from the 7th century BC to the Hellenistic era in NE Chalcidice, Macedonia, Greece.

Συν.:

1. Η υπ’ αρ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ ΤΣΠΑΕΕ/650754/46417/13085/537/27-11-2019 Υ.Α.

2. Το υπ’ αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ ΕΦΑΧΑΓΟΡ/121033/82371/1308/11-06-2020 έγγραφο.

3. Άρθρο στο ΑΕΜΘ 26 (2012), σ. 491-500.

4. Άρθρο στο ΑΕΜΘ 28 (2014), σ. 605-616.

5. Η υπό έκδοση μελέτη των Κ. Παπαστάθη, Α. Ντονά.

6. Η υπό έκδοση μελέτη του Κ. Παπαστάθη.

Η Υπουργός
Πολιτισμού και Αθλητισμού
ΛΙΝΑ ΜΕΝΔΩΝΗ

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Πολιτισμού
2. ΓΔΑΠΚ
3. ΔΙΠΚΑ
4. ΕΦΑ Χαλκιδικής και Αγίου Όρους

Ακριβές Αντίγραφο

Αυτοτελές Τμήμα Νομοθετικού Έργου και Κοινοβουλευτικού Ελέγχου

ΛΑΔΟΓΙΑΝΝΗ ΔΗΜΗΤΗΡ-ΕΛΕΝΗ